

VÄGEN TILL ETT BÄTTRE ARBETSLIV

LÄRARHANDLEDNING

Vägen till ett bättre arbetsliv är ett utbildningsmaterial om den svenska fackföreningsrörelsens historia i Sverige och hur det hör ihop med det som händer i världen i dag. Materialet handlar mycket om *samhällskunskap* och om *historia* - ämnen som ofta behöver grupperbetas och diskuteras. Därför har vi tagit fram såväl diskussionsfrågor som fyrahörnsövningar till skriften. Nedan följer några tips från oss kring arbetsgång för materialet, liksom genomgång av relevanta kursmål att ha som stöd under undervisningen.

Mycket nöje!

TILL DIG SOM ÄR LÄRARE

Arbetsgång

Börja med uppgifterna som listas under rubriken "Innan läsning". Diskutera, läs texten på baksidan av häftet och para ihop orden med rätt förklaring i ordlistan. Läs sedan ett uppslag i taget. Det finns diskussionsuppgifter till varje uppslag. Avsluta med någon av de tre förslagna fyrahörnsövningar som finns i handledningen.

Kursmål

Vägen till ett bättre arbetsliv lämpar sig allra bäst i ämnena **historia** och **samhällskunskap**. Nedan listas de kursmål i **Lgy11** och **Lgr11** som materialet hjälper till att uppfylla.

Utdrag ur det centrala innehållet, Lgy11:

Historia 1a och 1b

"Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter."

"Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem."

Samhällskunskap 1a och 1b

"De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter."

"Arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Arbetsmarknadens parter, deras olika roller och betydelse för samhällsutvecklingen. Arbetsmarknadens sätt att fungera, anställningsvillkor."

Samhällskunskap 2

"Nationalekonomiska teories framväxt och genomslagskraft utifrån historiska villkor och mot-sättningar, till exempel merkantilism, ekonomisk liberalism, marxism, keynesianism och monetarism. Frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, miljö och resursfördelning i relation till de ekonomiska teorierna."

"Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor."

Utdrag ur det centrala innehållet Lgr11:

Historia, årskurs 7-9

"Industrialiseringen i Europa och Sverige. Olika historiska förklaringar till industrialiseringen, samt konsekvenser för olika samhällsgruppers och människors levnadsvillkor i Sverige, Norden, Europa och några olika delar av världen. Migration inom och mellan länder."

"Vad historiska källor kan berätta om människors och gruppers strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor, till exempel genom uppfinningar, bildandet av fackföreningar och kampen mot slaveri."

"Demokratisering i Sverige. Bildandet av politiska partier, nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män. Kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet."

Samhällskunskap, årskurs 7-9

"De mänskliga rättigheterna inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Deras innebörd och betydelse samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag."

"Olika organisationers arbete för att främja mänskliga rättigheter."

"Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen."

UPPGIFTER TILL ER I KLASSEN

Innan läsning

Titta på framsidan av häftet och diskutera:

1. Vad innebär ett bättre arbetsliv enligt dig? Nämn minst tre faktorer som kan vara av betydelse.
2. Beskriv bilden på framsidan. Vad kan bilden ha med rubriken att göra?
3. Vad vet du om fackföreningar?

Läs texten på baksidan av häftet och diskutera:

4. Vad menas med internationell solidaritet?
5. Varför ska man i Sverige bry sig om arbetsvillkor i andra länder?

Ordlista: Para ihop rätt ord med rätt förklaring

Fackförening	Sammanlutning av olika fackförbund
Konvention	FN:s internationella fackorgan för arbetslivsfrågor
LO	Organiserar arbetsgivare, Svenska Arbetsgivareförening. Numera Svenskt näringsliv
Centralorganisation	Paraplyorganisation för världens oberoende fackliga centralorganisationer
Världsfacket (ITUC)	Organiserar arbetstagare från en viss yrkeskår
SAF	Att stänga ute de anställda från arbetsplatsen
ILO	En centralorganisation för fackliga arbetstagarorganisationer i Sverige
Lockout	En rättsligt överenskommelse som länder kan välja att skriva under på

Läs texterna i häftet. Diskutera.

När du har läst sidorna 0-1:

- Vad menas med de mänskliga rättigheterna i arbetslivet?
- Titta på bilden med de två männen från Botswana och läs bildtexten. Diskutera vad textinnehållet på sidan 1 har med bilden att göra.

När du har läst sidorna 2-3:

- Hur var livet som fattig i Sverige i slutet av 1800-talet? Beskriv.
- Vad hade du tänkt och gjort om du hade levt då?

När du har läst sidorna 4-5:

- Vilka konsekvenser kan det bli när de vuxnas lön inte räcker till att leva på?

När du har läst sidorna 6-7:

- Varför kan den förlorade Sundsvallstrejken ändå ses som något positivt?
- Jämför de tre kraven från fackföreningarna. Om du var tvungen att välja bort ett av kraven, vilket skulle du välja? Motivera varför.

När du har läst sidorna 10-11:

- Vilka klasser kan man urskilja i klassamhället som beskrivs här?
- Varför tror du att kvinnorna fick så mycket sämre lön?

När du har läst sidorna 14-15:

- Skulle en storstrejk liknande den år 1909 kunna bryta ut idag? Varför/varför inte?
- "Det finns ingen varaktig fred utan social rättvisa". Förklara vad du tror att som menas.

När du har läst sidorna 18-19:

- Varför bildade inte tjänstemännen fackföreningar förrän på 30-talet?
- De tre fackliga centralorganisationerna för arbetstagare heter LO, TCO och Saco. Vad finns det för skillnader mellan dem och vad finns det för likheter?
- Vad menas med den svenska modellen? Beskriv.

När du har läst sidorna 22-23:

- Vad ledde till att den svenska modellens storhetstid kom till sitt slut år 1980? Förklara.
- Vilka fördelar kan finnas med att löner och avtal förhandlas nationellt för alla i samma bransch?

När du har läst sidorna 26-27:

- På sidan 26 nämns flera exempel på hur facket har bidragit till demokratiseringen runt om i världen. Vilka samband finns det mellan den fackliga rörelsen och demokrati?
- Hur har den fackliga rörelsen gjort världen till en bättre plats? Nämn så många saker som möjligt.

Efter läsningen: Fyrhörnsövningar

1. Du har hittat en snygg, billig tröja. Den passar dig perfekt och du är på väg att betala. Då berättar din kompis att tröjan har tillverkats av barn i Bangladesh. Vad gör du?

- a. Köper tröjan utan tvekan.
- b. Köper tröjan fast du får lite dåligt samvete.
- c. Låter bli att köpa tröjan.
- d. Öppet hörn.

2. Du har ett extrajobb på en snabbmatsrestaurang. Du har fått veta att företaget som sköter städningen där betalar sina anställda under minimilönen och hindrar sina anställda att vara med i facket. Vad gör du?

- a. Ingenting.
- b. Du berättar för din chef om missförhållandena och kräver att hen agerar.
- c. Du säger upp dig i protest.
- d. Öppet hörn.

3. Du får veta att en del av skolmaterialet din skola har köpt till undervisningen är tillverkat i fabriker utomlands med usla löner och arbetsvillkor. Materialet är dock billigt och det enda skolan har haft råd med. Vad gör du?

- a. Ingenting.
- b. Du går till rektorn och försöker få hen att tänka om när det gäller inköp.
- c. Du organiserar ett informationstillfälle på skolan om hållbar produktion och konsumtion och vad som kan förbättra arbetsvillkoren i andra länder.
- d. Öppet hörn.

